شناخت سینما

| لوئیس جانتی |
| ایرج کریمی |

UNDERSTANDING MOVIES

| Louis D. Giannetti |
| Iraj Karimi |

| شناخت سینما |
| لوئیس جانتی |
| ترجمهٔ ایرج کریمی |
| نسخه‌پرداز: فریدالدین سلیمانی |
| نمونه‌خوان: مینترا سلیمانی |
| مدیر هنری و طراح گرافیک: سیاوش تصاعدیان |
| مدیر تولید: مصطفی شریفی |
| چاپ دوم | ۱۳۹۹ تهران | ۱۰۰۰ نسخه |
| شابک: ۱-۵۵-۶۸۶۳-۶۲۲-۹۷۸ |

| انتشارات بیدگل | Bidgol Publishing co. |

| فروشگاه | تهران | خیابان انقلاب | بین ۱۲ فروردین و فخررازی | پلاک ۱۲۷۴ |
| تلفن انتشارات: ۱۷ ۱۷ ۴۲ ۲۸ | تلفن فروشگاه: ۱۷ ۳۶ ۹۶ ۶۶ |

| همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است |

| bidgolpublishing.com |

فهرست

مقدمهٔ مترجم ۹

تصویر ۱۳

رسانه: فرم و محتوا ۱۴
روان‌شناسی ادراک بصری ۱۷
فریم (قاب) ۲۳
کنتراست چیره ۲۸
نما (شات) ۳۱
زوایای دوربین ۳۹
نورپردازی ۴۳
رنگ ۵۰
افکت‌های اپتیک ۵۴
بافت ۵۹
امساک و تنوع ۶۱

حرکت ۶۳

حرکت و کنتراست چیره ۶۴
حرکت نماها و زاویه‌ها ۶۹
دوربین متحرک ۷۷

نشر بیدگل

پن و تیلت‌شات‌ها ۸۰
دالی شات‌ها ۸۲
کرین شات‌ها ۸۸
تحریف‌های مکانیکی حرکت ۹۱
فست موشن ۹۴
اسلو موشن ۹۵
ریورس موشن و فیکس فریم ۹۶

مونتاژ ۹۹

فید و کات ۱۰۰
دی. دابلیو. گریفیث ۱۰۲
زمان و فضا ۱۰۵
و. پودوفکین ۱۱۰
سرگئی آیزنشتین ۱۱۲
سنت رئالیستی ۱۱۶
صدا ۱۱۷
دیپ فوکس (ژرف‌نما) ۱۱۸
نئورئالیسم ۱۲۲
سینماسکوپ ۱۲۲
موج نو ۱۲۵
تصویر چندتکه ۱۲۸

صدا ۱۳۱

دوران اولیه ۱۳۲
صدای اکسپرسیونیستی ۱۳۳
امتیازهای صدا ۱۳۶
اورسن ولز ۱۳۷
ساوند افکت‌ها ۱۴۰
موسیقی ۱۴۳

فیلم موزیکال ۱۴۵
آهنگ‌ساز و کارگردان ۱۴۷
کنش‌های موسیقی ۱۴۹
زبان ۱۵۴
مونولوگ ۱۵۹
دیالوگ ۱۶۲
دوبلهٔ فیلم خارجی ۱۶۵

درام ۱۶۷

زمان و فضا ۱۶۷
قراردادها: کنش و گفتار ۱۷۱
کارگردان ۱۷۶
بازیگری ۱۸۱
بازیگری در سینما ۱۸۳
طراحی لباس و گریم ۱۹۳
طراحی صحنه ۱۹۷

ادبیات ۲۰۳

دلالت‌های ادبی و مونتاژ ۲۰۴
کنایه‌های اندرنما و دوربین استعاری ۲۰۹
ژان کوکتو ۲۱۵
نقطهٔ دید ۲۲۰
اقتباس‌های ادبی ۲۲۵
تراکم ادبی و سینمایی ۲۳۰

تئوری ۲۳۳

نظریه‌های رئالیستی ۲۳۵
نئورئالیسم ۲۴۰
سینمای مستند ۲۴۴

نشر بیدگل

تئوری‌های اکسپرسیونیستی ۲۴۸
فیلم‌های آوانگارد (پیشرو) ۲۵۲
تئوری مؤلف ۲۵۴
منتقدان و انتقاد فیلم ۲۵۹
نمایه **۲۶۱**

نشر بیدگل

مقدمهٔ مترجم

هنگامی که ترجمهٔ این کتاب را به پایان رساندم هنوز نمی‌دانستم چه نام یا عنوانی بر آن بگذارم، نام اصلی این کتاب ــ Understanding Movies ــ معنی «فهمیدن فیلم‌ها»، «درک فیلم»، یا «فهم سینما یا فیلم» را می‌دهد. از این میان، عنوان «درک فیلم» زیباترین و مناسب‌ترین می‌بود اگر نام مشابهی در میان کتاب‌های سینمایی فارسی‌زبان وجود نمی‌داشت. ولی وجود داشت و نمی‌شد این عنوان را بار دیگر بر کتاب دیگری نهاد (درک فیلم[1] نوشتهٔ آیزنشتین[2] است). دیگر عنوان‌های یادشده نیز یا نازیبا بودند و یا به‌دلیل شباهت، خواننده را دچار سوءتفاهم می‌کردند.

از سوی دیگر، ازآنجاکه نمی‌توانم کاری را بدون عنوان شروع کنم، در آغاز کار ترجمهٔ کتاب عنوان موقت «زبان سینما» را به آن داده بودم. می‌گویم موقت، زیرا چیزی به‌عنوان زبان سینما که بلافاصله زبان گفتار و نوشتار را با قواعد دستوری بیش‌وکم روشن و صریحی به یاد می‌آورد وجود خارجی ندارد. بدترین سوءتفاهم‌ها در زمینهٔ زیبایی‌شناسی سینما، یا نقد و ارزیابی یک فیلم از آنجا ناشی می‌شود که برخی می‌پندارند که زبان مدونی برای هنر سینما در کار است که بر پایهٔ دستورات آن می‌توان میزان وفاداری یا کج‌روی یک فیلم را نسبت به این زبان بررسی کرد و در نتیجه به قوت و ضعف، یا ارزش و بی‌ارزشی آن پی برد. در این‌جور موارد، معمولاً

1. *The Film Sense*
2. Sergei Eisenstein

شخص گوینده یا نویسنده خودش واضع چنین قوانینی است و اگر خیلی فروتن باشد، خویشتن را پیرو تئوری جاافتاده‌ای می‌نماید و به‌واسطهٔ احکام آن تئوری درصدد توجیه برداشت‌ها و نظرات کاملاً شخصی خویش برمی‌آید.

به‌راستی هر فیلم مهمی دریچه‌ای تازه به امکانات بیانی هنر سینما می‌گشاید. همچنان که هر اثر مهم و تازه‌ای در هر شکل هنری دیگر ــ از رمان گرفته تا موسیقی و نقاشی ــ کارکرد همانندی دارد. هنر سینما تا پیش از پازولینی[1]، تارکوفسکی[2]، کوروساوا[3]، هیچکاک[4]، فورد[5]، کازان[6] و هر بزرگ‌مرد دیگری، همان نبوده و همان غنایی را نداشته که این بزرگان به آن بخشیده‌اند. با معیارهای بیانی سینمای هیچکاک نمی‌توان به عظمت فیلم‌های تارکوفسکی پی برد و رازهای آیینی فیلم‌های پازولینی توضیح‌دهندهٔ زیبایی سینمای هیچکاک و کازان نیست. شاید حتی هیچ‌گونه سنخیتی میان آثار این بزرگان وجود نداشته باشد و بااین‌حال، به‌واسطهٔ هیچ‌کدام نمی‌توان اهمیت دیگری را انکار کرد. پلان ـ سکانس‌های یانچو[7]، آنتونیونی[8] و تارکوفسکی شگفت‌انگیزند و زیبایی هنری آنها به حدی است که تماشاگر را از توجه به مهارت فنی ـ اجرایی‌شان غافل می‌کند ولی این نکته نه اهمیت تقطیع پلان‌ها را در سینمای هیچکاک می‌تواند توضیح بدهد و نه آن را بی‌اعتبار می‌سازد. همچنان که سردی و نابازیگری پرسوناژهای برسون[9] ربطی به اهمیت معنایی بازیگری کمال‌گرایانه در سینمای کازان ندارد. بنابراین این کتاب چیز موهومی با عنوان «زبان سینما» را آموزش نمی‌دهد، گو اینکه نویسنده‌اش، لوییس جانتی[10]، از استادان آموزش سینما در دانشگاه‌های آمریکا بوده

1. Pier Paolo Pasolini
2. Andrei Tarkovsky
3. Akira Kurosawa
4. Alfred Hitchcock
5. John Ford
6. Elia Kazan
7. Miklós Jancsó
8. Michelangelo Antonioni
9. Roberto Breson
10. Lousi D. Giannetti

است. چیزی که او در پی آن است، ایجاد حساسیت بصری در خواننده است تا راه او به‌سوی هنر سینما و درک و تجربه و لذت زیبایی‌شناختی‌اش را از این هنر هموار کند. اگر این کتاب بتواند چنین حساسیتی را در خواننده برانگیزد، کتاب موفقی است.

جانتی می‌کوشد نشان بدهد که توجه و یا حتی تأکید اصلی بر مضامین، راه درست درک فیلم نیست. او از توضیح مقدماتی و فنی سینما آغاز می‌کند و سرانجام به تشریح نظریه‌های گوناگون و تفاوت سینما و ادبیات می‌پردازد. این مسیر، اهمیت کار نظریه‌پردازان را در پرتوافکندن بر ویژگی‌های بیان هنری سینما مؤکد می‌سازد.

ایرج کریمی

نشر بیدگل